

Süsteemprogrammeerimine keeles C

Loeng 5

Kontrolltööst

- ♦ Vabandust :)
- ♦ Mõelgem nagu kompilaator

Meeldetuletus teemal *casting*

- Tüübiteisendused sunnivad tehete tulemusi olema mingites kindlates tüüpides (teisendamine vägisi)

```
int i = 2; double d = 1.7;  
i * d;    /* tüüp double, väärtus 3.4 */  
(int)(i*d) /* tüüp int, väärtus 3 */  
i*(int)d  /* tüüp int, väärtus 3 */
```

- Sunnime funktsiooniargumendi õigesse tüüpi:

```
d = sqrt((double)i);
```

Pointerite teisendamine

- ♦ Mõnikord tekib situatsioon, kus peame defineerima pointeri teadmata mis tüübile ta viitab
- ♦ Selliseks üldiseks pointeritüübiks on void tüüpi pointer. void tüüp teiseneb vajadusel ise.

```
int a[10]; void *pv = &a[1]; int *pi=&a[2];  
int i = pi - pv; /* hoiatab, kuid saab hakkama */
```

```
int i; double d,e;  
void *pv0=&i, *pv1 = &d;  
e = *pv0 + *pv1;      /* ei kompileeru */  
e = *((int*)pv0)+*((double*)pv1); /* töötab */
```

Struktuurid

- ♦ Süntaks **struct nimi{väljad};**
- ♦ Struktuur on liittüüp, mis koosneb teistest pisematest tüüpidest
- ♦ Struktuuri komponente on võimalik lugeda
- ♦ Peaaegu kõik, mis on lubatud sisseehitatud funktsioonidele, on lubatud ka tüüpidele
 - Lubatud: Massiivid struktuuridest, struktuuride tagastamine
 - Võimatu: loogikaoperaatorite ja aritmeetika defineerimine
- ♦ Struktuuri alamkomponendina struktuuri kasutamine on lubatud.

Struktuuri kasutamine

- ♦ Defineerimine:

```
struct person {  
    char name[20]; char last_name[30];  
    struct {  
        char street[30]; char city[30];  
        unsigned int house, zip;  
    } address;  
    struct person *mother, *father;    // rekursioon!  
};
```

- ♦ Kasutamine:

```
int check_relation (struct person person1, struct  
    person person2);  
  
typedef struct person ID;  
ID myself;                // deklareerime muutuja  
strcpy (myself.name, "Manivalde");
```

Pointer struktuurile

- ♦ Andmetele ligipääsuks tuleb kasutada "." operaatorit. Näiteks: myself.name
- ♦ Kui struktuurile on pointer, kasutame "->" operaatorit.

```
struct person *p1;  
p1 = (struct person*)malloc(sizeof(struct person));  
p1 -> address.house = 48;  
(*p1).address.house = 48;  
free (p1);
```

```
strcpy (person1->father->last_name, person1->last_name);
```

"." ja "->" on kõige siduvamad tehted ja
assotsieeruvad paremalt vasakule

Massiivid struktuuridest

- ♦ Struktuuridest saab teha nii fikseeritud kui dünaamilisi massiive:

```
ID fixed_family[20];  
ID *dynamic_family;  
dynamic_family = (ID*)malloc(sizeof(ID)*20);
```

- ♦ Järgmised read on võrdväärsed

```
strcpy(fixed_family[10].name, "Manivalde");  
strcpy(dynamic_family[10].name, "Manivalde");
```


Rekursiivsed struktuurid

- ♦ Lingitud listi näitel

```
struct ListElem {  
    int number;  
    struct ListElem *next;  
}
```

- ♦ Binaarse puu näitel

```
struct TreeNode {  
    void *data;  
    struct TreeNode *left;  
    struct TreeNode *right;  
}
```

Boonus

Struktuuri mäluhõivest

Binary I/O - fread()

- `size_t fread(void *ptr, size_t size, size_t nobj, FILE *stream)`

```
FILE      *fp;
char      x[500];
if ((fp=fopen("pic.jpg", "r")) == NULL) {
    fprintf (stderr, "Can't open file\n");
    exit(EXIT_FAILURE);
}
fread(x, sizeof(x[0]), 10, fp);
fclose(fp);
```

Binary I/O - fwrite()

- `size_t fwrite(const void *ptr, size_t size, size_t nobj, FILE *stream)`

```
FILE      *fp;
char flag = '1';
int size = 3456;

if ((fp=fopen("output", "w")) == NULL) {
    fprintf (stderr, "Can't open output file\n");
    exit(1);
}
fwrite(&flag, sizeof(char), 1, fp);
fwrite(&size, sizeof(int), 1, fp);
...
fclose(fp);
```

Ajutised failid

- ♦ `FILE* tmpfile();`
- ♦ Tagastab pointeri *stream*-ile, mis on avatud nii lugemiseks kui kirjutamiseks
- ♦ Ajutine fail kustutatakse pärast selle sulgemist `fclose()` funktsiooniga või kuni programmist väljudes. Mõnes süsteemis hiljem (taaskäivitamisel).
- ♦ Faili asupaik sõltub süsteemi ja standardteegi valikutest.

Binary I/O - Lisavõimalused

- ♦ `int fflush(FILE *fp);` // kirjutab failipuhvri tühjaks
- ♦ `void setvbuf(FILE *fp, char *buf, int mode, size_t n);`
 - mode: `_IOFBF`, `_IOLBF`, `_IONBF` (fully-, line-, not-)
- ♦ Positsioon failis:
 - `int fseek(FILE *fp, long offset, int place);`
 - kus koht = {`SEEK_SET`, `SEEK_CUR`, `SEEK_END`}
 - `long ftell(FILE *fp);`
 - `void rewind(FILE *fp);` // == `(void)fseek(fp, 0L, SEEK_SET)`
 - `int fgetpos(FILE *fp, fpos_t *pos);` // pos võib olla rohkem kui long!
 - `int fsetpos(FILE *fp, const fpos_t *pos);`

Stringide lugemine (gets, fgets)

- ♦ `char *gets(char *s);`
 - gets loeb standardsisendist stringi.
 - reavahetus asendub `\0` märgiga
 - **ära kunagi kasuta!** sa ei saa anda ette puhvri suurust
- ♦ `char *fgets(char *s, int size, FILE *fp);`
 - fgets loeb viidatud puhvrissi stringi failist kuni reavahetuse või EOF-ni. Maksimaalselt *size* tähemärki.
 - reavahetus ei asendu, `\0` lisatakse
- ♦ EOF puhul tagastub NULL

Stringide kirjutamine (puts, fputs)

- ♦ `int puts(const char *s);`
 - kirjutab stringi standardväljundisse
 - kirjutab `\0` asemel reavahetuse `\n`
 - **ära kunagi valjusti ütle!**
- ♦ `int fputs(const char *s, FILE *fp);`
 - kirjutab stringi viidatud *stream*'i
 - reavahetust `\n` ega `\0` märki ei lisata
- ♦ Edu korral tagastub mittenegatiivne arv, vea korral EOF

sprintf(), sscanf()

- Stringide vormindatud lugemine ja kirjutamine

```
int sprintf(char *s, const char *format, ...)  
int sscanf(const char *s, const char *format, ...)
```

- fprintf ja fscanf stringiversioonid

```
char str1[]="1 2 3 go", str2[100], tmp[100];  
int a,b,c;  
sscanf(str1, "%d%d%d%s", &a, &b, &c, tmp); // reads  
from its first arg  
sprintf(str2, "%s %s %d %d %d\n", tmp, tmp, a, b, c);  
printf("%s", str2);
```

```
go go 1 2 3
```

string.h

- ♦ Üldinfo

- stringilibra funktsioonid arvestavad, et \0 lõpetab stringi
- kui \0 puudub, võib väljund olla "natuke" vale

```
char dst[100], s[]="abc";  
s[3] = 'd'; /* '\0' kirjutatakse üle */  
strcpy(dst, s); /* oih! */
```

Stringi pikkus

- ♦ `size_t strlen(const char *s);`
 - tagastab stringi pikkuse
 - `const` sellises deklaratsioonis sümboliseerib, et `s` ei ole funktsioonisisiselt muudetav
 - `size_t` on enamasti kas `unsigned int` või `unsigned long`

```
size_t strlen(const char *s) {  
    size_t n;  
    for (n = 0; *s != '\0'; s++)  
        n++;  
    return n;  
}
```

```
size_t strlen(const char *s) {  
    const char *t = s;  
    while (*t)  
        t++;  
    return t - s;  
}
```

Stringi kopeerimine

- ♦ `char *strcpy(char *dest, const char *src);`
 - kopeerib stringi *src* stringiks *dest*
 - jälgida, et *dest* oleks *src* mahutamiseks piisavalt suur
- ♦ `char *strncpy(char *dest, const char *src, size_t n);`
 - kopeeritakse maksimaalselt *n* baiti
 - kui on täpselt *n*, siis `\0` jääb lõpust ära
 - kui on vähem kui *n*, kirjutatakse ülejäänutesse `\0`

Stringide võrdlemine

- ♦ `int strcmp(const char *s1, const char *s2);`
 - võrdleb stringe omavahel
 - tagastab 0, kui stringid on võrdsed
 - kui $s1 > s2$, siis tagastab arvu, mis on suurem kui 0
 - ja vastupidi
 - `"str1" > "str0"`
 - `"str1" == "str1"`
 - `"str1" < "str2"`
 - levinud viga:
 - `if (strcmp(a, b)) ... // VIGA!`
- ♦ `int strncmp(const char *s1, const char *s2, size_t n)`

Stringide jupitamine

- ♦ `char *strtok(char *str, const char *delim);`
 - tagastab stringi *str* järgmise jupi või NULL, kui neid enam pole
 - argumendina esimeses väljakutses jagatav string, edaspidi NULL
 - *delim* on string juppe eraldavatest charidest
 - puudusteks on see, et me ei saa teada, mis see eraldusmärk oli ja see, et esimest argumenti muudetakse

strtok() näide

```
void print_tokens(char *line)
{
    char whitespace[]=" \t\f\r\v\n";
    char *token;
    for (token = strtok(line, whitespace); token != NULL;
         token=strtok(NULL, whitespace)) // NULL!
        printf("Järgmine on %s\n", token);
}
```

Ülevaade stringifunktsioonidest (1)

- **char *strcat(s, cs)** Liidab stringi s otsa stringi cs ja tagastab s-i
- **char *strncat(s,cs, n)** Lisab stringi s otsa maksimaalselt n stringi cs märki
- **char *strcpy(s, cs)** Kopeerib cs-i s-iks, ka \0
- **char *strncpy(s,cs)** Kopeerib cs-i maksimaalselt n tähemärki s-iks, ülejäänud määrab \0-deks
- **char *strtok(s,cs)** Leiab stringi s seest cs-i märkidega eraldatud osad
- **size_t strlen(cs)** Tagastab cs-i pikkuse (v.a. \0)
- **int strcmp(cs1,cs2)** Võrdleb cs1 ja cs2, tagastab nullist suurema, võrdse või väiksema arvu vastavalt sellele, kas cs1 on cs2-st vastavalt suurem, võrde või väiksem
- **int strncmp(cs1, cs2, n)** Võrdleb cs1 ja cs2 esimesi n-i tähte omavahel

Ülevaade stringifunktsioonidest (2)

- **char *strchr(cs,c)** Annab esimese c esinemise peale stringis s pointeri
- **char strrchr(cs,c)** Annab viimase c esinemise peale stringis s pointeri
- **char *strpbrk(cs1, cs2)** Otsib stringist cs1 esimese cs2 tähe esinemise ja annab sellele pointeri
 - nt: strpbrk("Selle lause lõpp on kirjas maja peal aadressil", "cba") annab tagasi pointeri tähele a sõnas "lause"..
- **char strstr(cs1, cs2)** Otsib stringist cs1 alamstringi cs2
 - Eelmised 4 annavad ebaedu korral kõik tagasi NULL
- **size_t strspn(cs1, cs2)** Tagastab cs1 algusest pikkuse, mis koosneb ainult cs2-s olevatest tähtedest.
 - nt: strspn("Siil udus", "ilu S") == 6
- **size_t strcspn(cs1, cs2)** Tagastab cs1 algusest pikkuse, milles ei esine cs2 tähti
 - nt strcspn("Siil udus", "abs") == 8

string.h failist leiate neid veel!

strpbrk()

- ♦ `char *strpbrk(const char *s, const char *accept);`
 - pbrk – pointer to break

```
char string[100] = "The 3 men and 2 boys ate 5 pigs\n";
char *result;
printf( "1: %s\n", string );
result = strpbrk( string, "0123456789" );
printf( "2: %s\n", result++ );
result = strpbrk( result, "0123456789" );
printf( "3: %s\n", result++ );
result = strpbrk( result, "0123456789" );
printf( "4: %s\n", result );
```

strspn()

- ♦ `size_t strspn(const char *s, const char *accept);`
 - ütleb mitu tähte stringist koosneb täielikult *accept*-i tähtedest

```
char string[] = "cabbage";  
int  result;  
result = strspn( string, "abc" );  
printf( "The portion of '%s' containing only "  
        "a, b, or c is %d bytes long\n", string, result );
```

strstr()

- ♦ `char *strstr(const char *haystack, const char *needle);`

```
char str[] = "lazy";
char string[] = "The quick brown dog jumps over the lazy fox";
char fmt1[] = "          1          2          3          4
5";
char fmt2[] =
    "12345678901234567890123456789012345678901234567890";
char *pdest;    int  result;

printf( "String to be searched:\n\t%s\n", string );
printf( "\t%s\n\t%s\n\n", fmt1, fmt2 );
pdest = strstr( string, str );
result = pdest - string + 1;
if( pdest != NULL )
    printf( "%s found at position %d\n\n", str, result );
else
    printf( "%s not found\n", str );
}
```

const tüübid

- ♦ const tähistab, et pärast initsialiseerumist antud muutujat ei muudeta
 - millal on parem kui enum või makro?
 - väärtus selgub programmi jooksmise käigus
 - kasutatakse kohas, kus on vaja & aadressioperaatorit
 - kompilaator/debugger peab märkama
 - püüdes sundida funktsiooni mitte muutma oma argumente, näiteks massiivi elemente

```
int foo(const int arr[], int exp) {  
    ...  
    arr[j] = exp; // VIGA SIIN
```

Tähelepanek: `const char *s` ütleb, et `s` poolt viidatud baite ei tohi muuta. Pointerit ennast võime me muuta! Kui tahame muutumatut pointerit, deklareerime `char *const s`.

Kõik, mulle aitab!

Loeng on läbi